

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

УДК 340.111.5:343.222

О. Д. Гринь, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

О. І. Донченко, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
кафедра загальноправових дисциплін та міжнародного права
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

У роботі здійснено характеристику кримінальної відповідальності як виду юридичної відповідальності. Визначено поняття та ознаки кримінальної відповідальності, звернуто увагу на різні підходи науковців у визначенні поняття кримінальної відповідальності, а також перспективи розвитку юридичної науки у цій сфері.

Ключові слова: юридична відповідальність, кримінальна відповідальність, обов'язок, державний осуд, обмеження, ознаки, правопорушення, негативні наслідки.

Постановка проблеми. Кримінальна відповідальність є однією з головних категорій кримінального права поряд із злочином та покаранням. Крім того, вона виступає особливим елементом у механізмі кримінально-правового регулювання відносин щодо особи, яка вчинила злочин. Однак навколо поняття кримінальної відповідальності вже тривалий час точаться дискусії. Одна з причин цього полягає в тому, що нерідко Кримінальний кодекс України (далі – КК України) та інші нормативно-правові акти, а також науковці вкладають різний зміст в поняття «кримінальна відповідальність». Законодавча невизначеність у теорії кримінального та кримінального процесуального права дозволяє трактувати цей термін по-різному.

Аналізуючи поняття кримінальної відповідальності перш за все потрібно виходити з того, що кримінальна відповідальність – це вид юридичної відповідальності. Згідно з ч. 1 ст. 3 КК України кримінальній відповідальності та покаранню підлягає лише особа, винна у вчиненні злочину, тобто така, що умисно або з необережності вчинила передбачене законом про кримінальну відповідальність суспільно небезпечне діяння. Саме це законодавче положення дає підстави розглядати кримінальну відповідальність як кримінально-правовий вид юридичної відповідальності.

Людина протягом всього життя взаємодіє з іншими людьми, вступаючи з ними в суспільні відносини. Людина займає свою соціальну позицію, яка потребує виконання певних функцій, об'єктивно узгоджених з функціями інших членів суспільства. Порушення виконання цих функцій може призвести до порушення функціонування системи в цілому. В результаті чого це негативно позначиться на суб'єктах цієї системи. Для упорядкування взаємодії окремих суб'єктів в цілому, суспільство вводить соціальний контроль, тобто сукупність різних норм і цінностей, які встановлюють правила поведінки і стандарти регулювання взаємодії між суб'єктами суспільства, а також санкції які застосовуються для їх реалізації.

Норми відрізняються одна від одної за ступенем суворості, і їх порушення тягне за собою різні види відповідальності. У випадку порушення будь-якої норми відповідальність порушника буде реалізовуватися державою, покликаною суспільством контролювати виконання таких норм. Відповідно результат застосування цієї норми права і, перш за все, реа-

лізація її санкції державою буде різновидом соціальної відповідальності – юридичною відповідальністю. Закріплення у кримінально-правових нормах найбільш небезпечних діянь вказує на те, що кримінальна відповідальність як різновид юридичної відповідальності є найбільш суворим видом такої відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінальної відповідальності, її поняття та ознак досліджувалися багатьма вченими, наприклад, М.І. Бажановим, Я.М. Брайніним, Б.В. Волженкіним, А.А. Герцензоном, Т.Т. Дубініним, М.Й. Коржанським, В.М. Кудрявцевим, М.С. Таганцевим, А.Н. Трайніним, М.Д. Сергієвським, М.С. Строговичем та ін. У сучасній теорії права України дослідженням проблем правопорушень та їх ознак займаються такі науковці, як Ю.В. Баулін, М.В. Володько, М.І. Мельник, Я.І. Соловій, В.В. Сташис, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, С.С. Яценко та ін.

Мета статті. Метою даної публікації є визначення поняття та ознак кримінальної відповідальності як виду юридичної відповідальності.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що юридична відповідальність є різновидом соціальної відповідальності і вони співвідносяться одна до одної як вид і клас. Юридична відповідальність – це правовідносини між державою і суб'єктом правопорушення, що характеризуються осудом протиправного діяння і правопорушника та покладення на нього обов'язку зазнати у відповідності з санкцією порушеної норми права несприятливих наслідків особистого, майнового і організаційного характеру. На думку О. Ф. Скакун, юридична відповідальність – це передбачені законом вид і розмір державно-владного (примусового) відчуття особою втрати благ особистого, організаційного і майнового характеру за вчинене правопорушення [1, с. 430].

Як відносно самостійний елемент правової системи юридична відповідальність характеризується такими ознаками:

1. Виступає особливим правовим інститутом, у межах якого здійснюється реагування держави на правопорушення.

2. Поєднана з застосуванням (можливістю застосування) примусових заходів з боку держави.

3. Передбачає офіційну оцінку відповідним органом поведінки особи як правопорушення, а її самої як правопорушника. Ця ознака зумовлює негативний для особи момент і містить елемент її державного осуду.

4. Тягне певні несприятливі наслідки для правопорушника. Іноді вони зводяться лише до зазначеної вище оцінки особи правопорушника, але у більшості випадків конкретизуються обмеженням певних прав і свобод правопорушника чи покладення на нього певних обов'язків.

Водночас, поняття кримінальної відповідальності включає як родові ознаки, характерні для юридичної відповідальності в цілому, так і видові ознаки, характерні для відповідальності в межах кримінального права. У кримінальному праві деякі із зазначених ознак юридичної відповідальності конкретизуються – перш за все, з урахуванням предмета та методів правового регулювання даної галузі. Завдяки цій конкретизації вони стають видовими (специфічними) ознаками кримінальної відповідальності. Таким чином, до ознак кримінальної відповідальності можна віднести:

1. Кримінальна відповідальність – це особливий елемент у механізмі кримінально-правового регулювання, в межах якого здійснюється реагування держави на вчинене особою кримінальне правопорушення.

2. Офіційна оцінка поведінки особи як кримінального правопорушення, а її самої як правопорушника, згідно з ч. 1 ст. 62 Конституції України [2] та ч. 2 ст. 3 КК України [3], може здійснюватися лише судом в обвинувальному вироку.

3. Кримінальна відповідальність тягне несприятливі наслідки для правопорушника. Подекуди вони зводяться до визнання судом особи винною у вчиненні злочину і тим самим її осуду з боку держави, але переважно такий осуд поєднується із застосуванням конкретного заходу кримінально-правового впливу, передбаченого законом про кримінальну відповідальність.

Останнім часом у юридичній літературі активно розробляється концепція так званої позитивної (перспективної) кримінальної відповідальності. Її сутність зводиться до того, що крім відповідальності за минулу поведінку, що є ретроспективною відповідальністю, в механізмі кримінально-правового усвідомлення особи є необхідність дотримання кримінально-правової заборони. Відзначаючи плідність концепції позитивної відповідальності в теоретичному плані, потрібно зауважити, що чинне законодавство України розглядає кримінальну відповідальність лише як відповідальність за минулу поведінку.

Наведена вище характеристика кримінальної відповідальності, не стоїть на заваді дискусіям у теорії кримінального права з приводу основного змісту цього поняття. Можна сказати, що кожна з різних точок зору так чи інакше відображає зміст кримінальної відповідальності. Найбільш поширеними в цьому плані точками зору є:

– кримінальна відповідальність – урегульований нормами права обов'язок особи, що вчинила злочин, підлягати певним заходам негативного впливу та перетерплювати передбачені законом обмеження [4, с. 26];

– кримінальна відповідальність – це обов'язок підлягати заходам кримінально-правового впливу, що містять обмеження, страждання, покладені законом на особу, яка вчинила злочин [5, с. 31];

– кримінальна відповідальність – це встановлений кримінальним законом юридичний обов'язок особи дати звіт перед судом про своє суспільно небезпечне діяння і понести за нього передбачене законом засудження і покарання [6, с. 136];

– кримінальна відповідальність – це передбачені КК України вид і розмір обмеження прав та свобод злочинця, що індивідуалізується судом і здійснюється спеціальними органами держави [7, с. 626];

– кримінальна відповідальність – це обов'язок особи, яка вчинила злочин, дати звіт про свої суспільно небезпечні дії та обов'язок піддатися кримінальному покаранню, стерпіти його юридичні наслідки [8, с. 60];

– кримінальна відповідальність – це закріплена в кримінальному законі оцінка від імені держави в особі уповноважених нею органів конкретного діяння як злочину [9, с. 35];

– кримінальна відповідальність – це передбачений законом обов'язок винної особи відповідати у випадку вчинення злочину в кримінальному порядку, підкоритися заходам примусу, які держава має право застосувати за вчинення суспільно небезпечних діянь [10, 96];

– визначення кримінальної відповідальності пов'язується з державним осудом злочинця судом за обвинувальним вироком. Дана позиція обґрунтовується посиланням на відоме рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 1999 року у справі про депутатську недоторканість, у якому зазначено, що кримінальна відповідальність настає з дня вступу в законну силу обвинувального вироку суду [11, с. 43];

– кримінальна відповідальність – це вимушене відчуття особою, яка вчинила злочин, державного осуду, а також передбачених КК України обмежень особистого, майнового або іншого характеру, що визначаються обвинувальним вироком суду і покладаються на винного спеціальними органами [12, с. 27].

Спробуємо розібратися з вищевказаними позиціями науковців. Розпочати потрібно з етимологічного розуміння терміну «відповідальність». Він означає покладений на когось обов'язок відповідати за вчинки, бути відповідальним за щось. Тобто кримінальна відповідальність, як різновид юридичної відповідальності, означає, що особа має бути відповідальною за свою поведінку, яка зумовлена приписами закону про кримінальну відповідальність. Отже, кримінально-правові норми зобов'язують особу вести себе певним чином. Інакше кажучи, кримінальна відповідальність – це обов'язок особи, покладений на неї законом про кримінальну відповідальність, не вчиняти злочинів.

Це повною мірою узгоджується з філософсько-соціологічним розумінням поняття відповідальності як такого, що відображає об'єктивний, історично конкретний характер взаємовідносин між особою, колективом, державою з точки зору усвідомленого здійснення ними взаємних вимог, що ставляться до них.

Видається, що сутністю кримінальної відповідальності є обмеження прав і свобод правопорушника. Таке розуміння сутності зазначеної категорії впливає із її природи як категорії кримінального права – однієї із галузей публічного права [7, с. 627].

Публічно-правові відносини є відносинами влади та підкорення, методом регулювання яких є імперативний метод, а єдиним центром такого регулювання є держава [13, с. 36-46]. Саме в межах таких правовідносин встановлюється і реалізується кримінальна відповідальність за кримінальне правопорушення. Оскільки метою такої відповідальності є покарання, а також виправлення злочинця і попередження злочинів, то кримінальна відповідальність не може бути нічим іншим, як обмеженням прав і свобод правопорушника. Але в цьому разі між вченими виникають протиріччя, які зводяться до того, що обов'язок особи відповісти за вчинення кримінального правопорушення і стерпіти передбачені законом обмеження не є реакцією держави на вчинений злочин. У цьому плані, очевидно, сам по собі обов'язок не може бути кримінальною відповідальністю. Не можна ототожнювати кримінальну відповідальність і покарання. Покарання є основною, але не єдиною формою реалізації кримінальної відповідальності, про що свідчить, зокрема, положення ч. 1 ст. 3 та ст. 50 КК України.

Цікаві зауваження щодо співвідношення понять «кримінальна відповідальність» та «покарання» зробив В. І. Осадчий. Він вважає, що покарання – це захід примусу, який застосовується за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. Кримінальна відповідальність – поняття значно ширше за покарання. Вона включає в себе і обов'язок особи відповідати за вчинене діяння, передбачене в КК України, і покарання як процес реального застосування заходів, зазначених у законі про кримінальну відповідальність [9, с. 75].

Роблячи висновок з вище сказаного, потрібно зазначити, що в науці кримінального права немає однозначності в розумінні кримінальної відповідальності: одні автори ототожнюють її з кримінальним покаранням; другі – характеризують кримінальну відповідальність як певного роду обов'язок; треті – розглядають її як конкретні кримінально-правові відносини; четверті – розуміють кримінальну відповідальність як реалізацію санкції кримінально-правової норми; п'яті – вважають кримінальну відповідальність засудженням винного обвинувальним вироком суду за вчинений злочин з призначенням покарання або без нього тощо.

Разом з тим, таке обмеження життєво важливих благ людини на підставі принципів правової держави можливе з урахуванням поділу державної влади на законодавчу, судову та виконавчу (ст. 6 Конституції України). Іншими словами, вид і розмір обмежень прав і свобод людини, винної у кримінальному правопорушенні, мають бути визначені законодавцем (законодавчий аспект кримінальної відповідальності), призначені судом (судовий аспект) і здійснені спеціальними органами виконавчої влади (виконавчий аспект).

Кожен з цих видів діяльності має свій зміст і правову форму, які, все ж таки відображають єдину для них сутність кримінальної відповідальності, а саме – обмеження прав і свобод правопорушника. Зміст зазначеної діяльності може бути представлений як взаємодія його складових елементів, до яких належать її суб'єкти, об'єкти та саме діяння.

З цієї точки зору суб'єктом встановлення кримінальної відповідальності виступає лише Верховна Рада України. Відповідно до п. 22 ст. 92 Конституції України виключно законами України визначаються діяння, які є злочинами, та відповідальність за них. Таким законом в Україні є Кримінальний кодекс.

Об'єктом такої, законодавчо-визначеної кримінальної відповідальності, є права і свободи тих осіб, які потенційно визначені в КК України як можливі злочинці. Висновок про це можна зробити на підставі аналізу низки норм КК України. По-перше, КК України визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами і які особи (суб'єкти) можуть нести відповідальність за їх вчинення. Таким чином, обов'язковим елементом будь-якого злочину є певне коло осіб, спроможних бути суб'єктом такого виду злочину. Саме обмеження прав і свобод цих осіб і є об'єктом законодавчо-визначеної кримінальної відповідальності.

По-друге, КК України також визначає, які покарання застосовуються до осіб, що вчинили злочини. Таке визначення має місце в два етапи. На першому етапі КК України ви-

значає види покарань, які потім може застосовувати суд. Стаття 51 КК України передбачає 12 видів таких покарань. Згідно з ч. 1 ст. 50 КК України покарання полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. Але ще до того, як з'явиться фігура засудженого, КК України встановлює вичерпний перелік покарань та характеризує кожне з них (які саме і наскільки можуть бути обмежені права і свободи майбутніх засуджених). Надалі законодавець передбачає певні види покарань у санкціях відповідних статей Особливої частини КК України. Таким чином, правовою формою законодавчо визначеної кримінальної відповідальності є санкція кримінально-правової норми.

Діяльність Верховної Ради України по встановленню кримінальної відповідальності здійснюється в рамках конституційних правовідносин. Саме стосовно такої діяльності вживають поняття криміналізації, педалізації та диференціації такої відповідальності. Саме Верховна Рада України встановлює і диференційне вид та межі обмежень прав і свобод людини, яка в майбутньому може бути визнана судом винною у вчиненні конкретного кримінального правопорушення.

Для такої особи кримінальна відповідальність індивідуалізується судом. Існує принцип справедливості, у відповідності з яким покарання та інші заходи кримінально-правового характеру, які застосовуються до особи, яка вчинила злочин, повинні бути справедливими, тобто відповідати характеру та ступеню суспільної небезпеки злочину, обставинам його вчинення і характеристиці особи винного. Цей принцип за своїм змістом співпадає з принципом індивідуалізації кримінального покарання. Поряд з цими принципами існує принцип індивідуалізації кримінальної відповідальності, який за своїм змістом є більш широким ніж два попередніх. Його зміст полягає в тому, що всі заходи кримінально-правового примусу в якій би формі вони не проявлялися, всі кримінально-правові наслідки повинні відповідати суспільній небезпеці того кримінального правопорушення, за вчинення якого вони застосовуються.

Згідно з ст. 62 Конституції України особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду [2]. Таким чином, суб'єктом індивідуально визначеної кримінальної відповідальності є тільки суд. Об'єктом такої індивідуалізації є конкретні права і свободи особи, яка визнана судом винною у вчиненні кримінального правопорушення, що і є підставою покладання на правопорушника кримінальної відповідальності. Необхідною умовою індивідуалізації судом кримінальної відповідальності є юридична кваліфікація вчиненого даною особою кримінального правопорушення. Від цього залежить, які права і свободи особи і наскільки може обмежити суд, тому що санкція кримінально-правової норми є типізованою і залежить від виду кримінального правопорушення, у вчиненні якого визнано винною дану особу.

Діяльність суду по індивідуалізації кримінальної відповідальності регламентується положеннями КК України про поняття і мету покарання, загальні засади і порядок призначення покарання. Відтак, індивідуалізована судом кримінальна відповідальність ототожнюється в основному з поняттям покарання.

Юридичною формою індивідуалізації кримінальної відповідальності є обвинувальний вирок суду. Відповідно до чинного КК України можна визначити три види індивідуалізації кримінальної відповідальності. Перший – визнання особи, винною у вчиненні злочину без призначення покарання, тобто обмеження її гідності. Наприклад, згідно з ч. 4 ст. 74 КК України особа, яка вчинила злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути за вироком суду звільнена від покарання, якщо буде визнано, що з урахуванням бездоганної поведінки і сумлінного ставлення до праці цю особу на час розгляду справи в суді не можна вважати суспільно небезпечною. У такому випадку суд виносить обвинувальний вирок, в якому визнає дану особу винною у вчиненні певного злочину, але не призначає їй покарання.

Другий вид індивідуалізації судом кримінальної відповідальності – винесення обвинувального вироку з призначенням особі певного виду і розміру покарання, від відбування якого вона звільняється. Наприклад, згідно з ч. 1 та ч. 2 ст. 75 КК України якщо суд при призначенні покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбов-

ців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років, враховуючи тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, дійде висновку про можливість виправлення засудженого без відбування покарання, він може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням. У цьому разі суд ухвалює звільнити засудженого від відбування призначеного покарання, якщо він протягом визначеного судом испытowego строку не вчинить нового злочину і виконає покладені на нього обов'язки.

Третій вид індивідуалізації судом кримінальної відповідальності – винесення обвинувального вироку з призначенням даній особі певного виду і розміру покарання з необхідністю його відбування.

Індивідуалізація судом кримінальної відповідальності здійснюється у межах кримінально-правових відносин. Ці відносини виникають з моменту вчинення особою кримінального правопорушення. На цьому етапі виконавча влада здійснює кримінальне переслідування цієї особи в рамках кримінально-процесуальних відносин. Суд в обвинувальному вироку констатує, що дана особа дійсно вчинила певне кримінальне правопорушення, й індивідуалізує їй кримінальну відповідальність у порядку, визначеному вище. Індивідуалізація визнається завершеною з дня набрання законної сили обвинувальним вироком суду. У такому вигляді вона існує до дня звернення цього вироку до виконання.

Кримінально-правовим наслідком індивідуалізації кримінальної відповідальності є, за загальним правилом, виникнення судимості у засудженої особи.

Виконавчий аспект кримінальної відповідальності має дві сторони: з одного боку, це діяльність спеціальних органів виконавчої влади (суб'єкт діяльності) по виконанню обвинувального вироку суду, тобто діяльність, пов'язана з реальним обмеженням визначених судом прав і свобод засудженої особи. З іншого боку, це відчуття цією особою обмеження тих її прав і свобод (об'єкт діяльності), які індивідуалізовані судом.

Висновки. На підставі викладеного під кримінальною відповідальністю потрібно вважати такий вид юридичної відповідальності, який полягає в обов'язку особи, яка вчинила кримінальне правопорушення зазнати осуду держави та відчуття обмеження особистого та майнового характеру, визначені Кримінальним кодексом України та конкретизовані в обвинувальному вироку суду. Поняття кримінальної відповідальності включає як родові ознаки, характерні для юридичної відповідальності в цілому, так і видові ознаки, характерні для відповідальності в межах кримінального права.

Кримінальна відповідальність існує в межах кримінально-правових відносин, але не співпадає з моментом їх виникнення, оскільки її початковим моментом є винесення обвинувального вироку суду, а не вчинення особою кримінального правопорушення.

Юридичною формою реалізації кримінальної відповідальності є обвинувальний вирок суду. Можна визначити три форми реалізації кримінальної відповідальності: визнання особи, винною у вчиненні злочину без призначення покарання; винесення обвинувального вироку з призначенням особі конкретного покарання, від відбування якого вона звільняється; винесення обвинувального вироку з призначенням особі конкретного покарання і його реального відбування.

Список літератури

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник : пер. з рос. / О. Ф. Скакун. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Кримінальне право України: питання та задачі для підготовки до вступних, семестрових та державних екзаменів : навч. посіб. / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко ; за заг. ред. О. М. Джуки. – 2-е вид., доп. та перероб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
5. Лейкина Н. С. Личность преступника и уголовная ответственность / Н. С. Лейкина. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1968. – 132 с.
6. Воробей П. А. Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину : монографія / П. А. Воробей ; МВС України. – К. : НАВСУ, 1997. – 184 с.
7. Баулін Ю. В. Кримінальна відповідальність: сутність, зміст та правова форма / Ю. В. Баулін // Право. – 2003. – Вип. 2(33)-3(34). – С. 626-633.

8. Коржанський М. Й. Кримінальне право і законодавство України. Частина загальна : курс лекцій / М. Й. Коржанський. – К. : Атіка, 2001. – 432 с.
9. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / Ю. В. Александров, В. І. Антипов, М. В. Володько [та ін.] ; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – 5-е вид., перероб. та доп. – К. : Атіка, 2009. – 408 с.
10. Волженкин Б. В. Общественная опасность преступника и основание уголовной ответственности / Б. В. Волженкин // Правоведение. – 1963. – № 3. – С. 94-99.
11. Яценко С. С. Інститут кримінальної відповідальності в новому КК України та інших нормативно-правових актах: аспект узгодженості / С. С. Яценко // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Х., 2002. – С. 42-46.
12. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін [та ін.] ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
13. Харитонова О. Поняття і ознаки публічних правовідносин / О. Харитонова // Вісник Акад. правових наук України. – 2002. – № 1(28). – С. 36-46.

Стаття надійшла 15.04.2015 р.

О. Д. Гринь, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
кафедра общеправовых дисциплин и международного права
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

Е. И. Донченко, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
кафедра общеправовых дисциплин и международного права
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ КАК РАЗНОВИДНОСТЬ ЮРИДИЧЕСКОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ

Резюме

В работе осуществлено характеристику уголовной ответственности как вида юридической ответственности. Определено понятие и признаки уголовной ответственности, обращено внимание на различные подходы ученых в определении понятия уголовной ответственности, а также перспективы развития юридической науки в этой сфере.

Ключевые слова: юридическая ответственность, уголовная ответственность, обязанность, государственное осуждение, ограничение, признаки, правонарушение, негативные последствия.

O. D. Grin, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of General Legal Disciplines and International Law
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

O. I. Donchenko, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of General Legal Disciplines and International Law
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

CRIMINAL LIABILITY AS A FORM OF LEGAL LIABILITY

Summary

The work carries out the characterization of criminal liability as a form of legal liability. The concept and characteristics of criminal responsibility are stated, the different approaches of scientists in the definition of criminal responsibility and the prospect of jurisprudence in this area are emphasized.

Key words: legal liability, criminal liability, obligation, public censure, restrictions, signs of offense, negative consequences.